

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2014/128

Karar Sayısı : 2015/10

Karar Tarihi : 14.1.2015

R.G. Tarih-Sayı : 9.4.2015-29321

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN : İstanbul Anadolu 14. Sulh Hukuk Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU : 12.1.2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 23. maddesinin (2) numaralı fıkrasında yer alan "*davaya ondan sonra bakacak mahkemeyi bağlar.*" ibaresinin Anayasa'nın 9., 36., 37., 138. ve 152. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi istemidir.

I- OLAY

Davacı tarafından adının değiştirilmesi istemiyle açılan davada, asliye ve sulh hukuk mahkemeleri arasında oluşan olumsuz görev uyuşmazlığında, itiraz yoluna başvuran Mahkeme, Yargıtay ilgili Dairesi tarafından görevli yargı yeri olarak belirlenmiştir. İtiraz yoluna başvuran Mahkeme de itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına vararak iptali için başvurmuştur.

III- YASA METİNLERİ

A- İtiraz Konusu Yasa Kuralı

Kanun'un itiraz konusu ibaresinin de yer aldığı 23. maddesi şöyledir:

"İnceleme usulü ve sonucu

MADDE 23- (1) *Yargı yerinin belirlenmesine ilişkin inceleme dosya üzerinden yapılabilir.*

(2) *Bölge adliye mahkemesince veya Yargıtayca verilen yargı yeri belirlenmesi ile kanun yolu incelemesi sonucunda kesinleşen göreve veya yetkiye ilişkin kararlar, **davaya ondan sonra bakacak mahkemeyi bağlar.**"*

B- Dayanılan ve İlgili Görülen Anayasa Kuralları

Başvuru kararında, Anayasa'nın 9., 36., 37., 138. ve 152. maddelerine dayanılmış, Anayasa'nın 141. ve 142. maddeleri ise ilgili görülmüştür.

IV- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Serruh KALELİ, Alparslan ALTAN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Zehra Ayla PERKTAŞ, Recep KÖMÜRCÜ,

Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Erdal TERCAN, Muammer TOPAL, Zühtü ARSLAN, M. Emin KUZ ve Hasan Tahsin GÖKCAN'ın katılımlarıyla 16.7.2014 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

V- ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararı ve ekleri, Raportör Fatma BABAYİĞİT tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu yasa kuralı, dayanan ve ilgili görülen Anayasa kuralları ile bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Başvuru kararında, nüfusta ad ve soyadı değiştirilmesi veya düzeltilmesi davalarında Kanun'un yürürlüğe girmesinden sonra sulh hukuk ve asliye hukuk mahkemelerinden hangisinin görevine girdiği konusunda çok fazla olumsuz görev uyuşmazlığının doğduğu, görev uyuşmazlıklarının çözülmesi için dosyaların gönderildiği Yargıtay tarafından nüfus kayıt tashihi davalarının bir kısmının asliye hukuk mahkemesinde bir kısmının da sulh hukuk mahkemesinde yargılamasının yapılmasına karar verildiği belirtilerek kuralın, Anayasa'nın 9., 36., 37., 138. ve 152.maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 43. maddesine göre, ilgisi nedeniyle itiraz konusu kural Anayasa'nın 141. ve 142. maddeleri yönünden de incelenmiştir.

İtiraz konusu kuralla, ilk derece mahkemeleri için bölge adliye mahkemesi, bölge adliye mahkemeleri için de Yargıtay tarafından verilen yargı yeri belirlenmesine ilişkin kararlar ile kanun yolu incelemesi sonucu kesinleşen göreve veya yetkiye ilişkin kararların, davaya bu karardan sonra bakacak mahkemeyi bağlayacağı öngörülmektedir.

Anayasa'nın "*Hak arama hürriyeti*" başlıklı 36. maddesinin birinci fıkrasında, "*Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir.*" denilmektedir.

Anayasa'nın 141. maddesinin son fıkrasında ise "*Davaların en az giderle ve mümkün olan süratle sonuçlandırılması, yargının görevidir.*" denilmiştir. Anayasa'nın 142. maddesiyle de mahkemelerin kuruluşunun, görev ve yetkilerinin, işleyişinin ve yargılama usullerinin kanun ile düzenlenmesi öngörülmüş, usul kanunlarının Anayasa'ya uygun olmak koşulu ile düzenlenmesi hususu kanun koyucunun takdirine bırakılmıştır. Bu bağlamda kanun koyucu, usul ekonomisi bakımından kararların özelliklerine göre farklı kanun yolları öngörebilir yahut bazı kararlar için de hiçbir kanun yolu öngörmeyebilir.

Hak arama özgürlüğünün düzenlendiği Anayasa'nın 36. maddesinde hak arama hürriyeti için herhangi bir sınırlama nedeni öngörülmemiş ise de mahkemelerin kuruluşu, görev ve yetkileri, işleyişi ve yargılama usullerinin kanunla düzenleneceğini öngören Anayasa'nın 142.ve davaların mümkün olan süratle sonuçlandırılmasını ifade eden Anayasa'nın 141. maddelerinin, hak arama hürriyetinin kapsamının belirlenmesinde gözetilmesi gerektiği açıktır.

İtiraz konusu kural ile bölge adliye mahkemesi ve Yargıtay tarafından verilen yargı yeri belirlenmesine ilişkin kararlar ile kanun yolu incelemesinden geçen görev ve yetkiye ilişkin

kararların tekrar görev ve yetki yönünden ele alınması sınırlandırılmaktadır. Zira bu kararlar zaten üst mahkeme olan bölge adliye mahkemeleri veya Yargıtay tarafından değerlendirilerek verildiği için, aynı hususun tekrar üst mahkemelerce incelenmesi, hem davaların uzamasına neden olacak hem de yüksek mahkemelerin iş yükünü artıracaktır. Kişiler arasındaki uyuşmazlıkların daha kısa süre içinde kesin bir şekilde çözümlenmesi, usul ekonomisi bakımından önemli olduğu gibi davanın taraflarını davaların uzaması nedeniyle oluşabilecek mağduriyetlere karşı korumak bakımından da önemlidir. İtiraz konusu kural, davanın esasına ilişkin olmayan bir usul kuralı olup davaların görülmesi ve sonuçlandırılmasının hızlandırılmasını amaçladığı açıktır. Bu çerçevede kuralın, kanun koyucunun takdir yetkisi kapsamında yaptığı bir düzenleme olması nedeniyle hukuk devleti ilkesiyle çelişen bir yönü olmadığı gibi adil yargılanma ölçütleri içinde yer alan "*makul süre içinde yargılanma*" ilkesine de uygun bir düzenlemedir.

Diğer taraftan mahkemelere verilen görev ve yetkileri kullanan hâkimlerin, tarafsızlığı, bağımsızlığı, Anayasa ve kanunlara bağlılıkları açısından, sulh hukuk mahkemeleri ile asliye hukuk mahkemeleri arasında güven yönünden bir farklılık olduğu da söylenemez. Kanun koyucunun takdir yetkisi kapsamında, davaların daha az giderle ve daha süratli bir şekilde görülmesini ve üst mahkemelerin iş yükünün azaltılmasını sağlamak için kamu yararı amacıyla kabul edilen itiraz konusu kuralda Anayasa'ya aykırı bir yön bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle, itiraz konusu kural Anayasa'nın 36., 141. ve 142. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

Kuralın Anayasa'nın 9., 37., 138. ve 152. maddeleriyle ilgisi görülmemiştir

VI- SONUÇ

12.1.2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 23. maddesinin (2) numaralı fıkrasında yer alan "*davaya ondan sonra bakacak mahkemeyi bağlar.*" ibaresinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE, 14.1.2015 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan

Başkanvekili

Başkanvekili

Haşim KILIÇ

Serruh KALELİ

Alparslan ALTAN

Üye

Üye

Üye

Serdar ÖZGÜLDÜR

Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Recep KÖMÜRCÜ

Esas Sayısı : 2014/128
Karar Sayısı : 2015/10

Üye

Burhan ÜSTÜN

Üye

Engin YILDIRIM

Üye

Nuri NECİPOĞLU

Üye

Hicabi DURSUN

Üye

Celal Mümtaz AKINCI

Üye

Erdal TERCAN

Üye

Muammer TOPAL

Üye

Zühtü ARSLAN

Üye

M. Emin KUZ

Üye

Hasan Tahsin GÖKCAN